

המקומון - העדכון היומי לרשויות המקומיות

פיצוי לא ממוני במקרה בו נקבע כי התובע הינו עובד העירייה ולא קבלן עצמאי

סעש (ת"א) 67657-01-17 אינה ארואטי - עיריית רמת גן

לאחרונה דן בית הדין האזורי לעבודה בתביעה במסגרתה התבקש בית הדין להכיר בתובעת כעובדת העירייה, ותשלום זכויות סוציאליות הנגזרות מן המעמד והלנתן, ובכללן: פיצויי פיטורים, הפרשות לפנסיה, הבראה, מחלה וקרן השתלמות. באותו מקרה שמה התובעת כאוצרת של שני מוזיאונים של הנתבע במשך שלושים שנה. התובעת הייתה כפופה בתפקידה למנהל המוזיאונים בעיר רמת גן, מר מאיר אהרונוסון, שהועסק בתאגיד עירוני, בדירוג "מנהל מחלקה".

לטענת התובעת, התקיימו יחסי עובד – מעסיק בינה לבין הנתבעת, הן לפי מבחן ההשתלבות והן לפי מבחן התכלית. התובעת הועסקה אצל הנתבעת תקופה ארוכה של שלושים שנים, התייצבה מדי יום לעבודה עבור הנתבעת, על פי רוב בחצריה, וביצעה את עבודתה בעצמה. התובעת עבדה במשרד הנתבעת והשתמשה בכלים שהועמדו לרשותה על ידי הנתבעת, השתמשה בחומרים שסופקה לה על ידי הנתבעת, וכן נעזרה בעובדים אחרים בנתבעת לשם ביצוע עבודות שונות. כמו כן, השתכרה שכר קבוע מדי חודש, אף אם נעדרה, ולא הייתה שותפה לכל סיכון או סיכוי לרווח או הפסד.

עיריית רמת גן טענה כי התובעת ידעה שהיא אינה עובדת העירייה לאורך השנים, וכי הבינה את המשמעות של ביצוע תשלומים כנגד חשבונית מס. מעבר לכך, התובעת לא התקבלה לעבודה בעירייה בדרכים המקובלות, היינו במכרז, ומעולם לא יכולה הייתה להיחשב עובדת העירייה בהתאם להוראות הדין החלות על העירייה.

הממונה על השכר הביע עמדתו כי ככל שייקבע כי מתקיימים יחסי עובד – מעסיק בין התובעת לנתבעת, יש להחיל את החלטתו ככתבה וכלשונה, כך שתנאי שכרה יושוו לתנאי שכר של עובד בתפקיד המקביל לסגן מנהל עירייה. בהתאם, הסעדים המבוקשים בתביעה יחושבו על בסיס שכרה החוקי בעירייה, כאמור בהחלטת הממונה, תוך חיובה בהשבת התשלומים החורגים שקיבלה במסגרת התמורה ששולמה לה כעצמאית. לשיטתו של הממונה, כל קביעה אחרת תהיה מנוגדת לתכליתו של חוק יסודות התקציב ושל הכללים המסדירים את העסקתם של עובדים בשלטון המקומי ולפגיעה בעקרון השוויון. בעניין זה שונה עניינו של עובד גוף מתוקצב מעובד אחר. היות שבשירות הציבורי משולם השכר מקופת הציבור, יש להגן על הקופה הציבורית ולשמר את מסגרת התקציב כמו גם לשמור על ערך השוויון בקבלה לשירות ובתנאי השירות, ובהתאם להיזהר שבעתיים שלא להטיל מעמסה כלכלית על חשבונו של הציבור, רק בשל טעות שטעה הגוף הציבורי באשר להגדרת אופן ההעסקה, או בשל קיומם של סממנים חלקיים לקיומם של יחסי עבודה.

בית הדין קיבל את התביעה בחלקה תוך שהוא קובע שהתקיימו יחסי עובד מעביד בין העירייה לתובעת.

מבחינה עובדתית קבע בית הדין כי כאוצרת יחידה המנהלת והמארגנת את כלל התערוכות שהתקיימו באותם משכנות אומנות, שימשה התובעת בתפקיד מהותי וחיוני לפעילותם השוטפת של אותם מוסדות. בנסיבות אלה, ברור שתפקידה היה חלק אינטגרלי, בלתי נפרד, ולמעשה שבלעדיו אין, מפעילות משכנות האומנות. כמו כן קבע בית הדין כי שירותיה של התובעת נשכרו באופן אישי, לנוכח הכשרתה וידעיותה, כחלק מהמערך הארגוני ולא לצורך מזדמן. התובעת הוכרה כלפי כולי עלמא כאוצרת ואף כמנהלת. על כן ובהתאם למבחנים שנקבעו בפסיקה נקבע כי היו יחסי עובד מעסיק בין העירייה לתובעת.

עם זאת – בכל הנוגע לתנאי השכר קיבל בית הדין את עמדת הממונה על השכר, שכן "החלטת הממונה ניתנה לאחר שימוע תקין שהתקיים ולאחר שנבחנו מלוא טענות הצדדים ומדובר בהחלטה סבירה, מידתית וראויה. במצב דברים זה לא ימיר ביה"ד את שיקול דעתו בשיקול דעתו של הגורם המוסמך, הוא הממונה על השכר". לפיכך היות ושולם לה שכר ביתר על פי השכר שהיתה אמורה לקבל כסגנית מנהל דחה בית הדין סעד זה. מאידך לא פסק השבה היות ולא הוגשה תביעה שכנגד מטעם העירייה לעניין זה.

בית הדין כן פסק סך 350,000 ₪ בגין פיצוי לא ממוני וזאת מהנימוקים כדלהלן:

- היות שהמדובר בעירייה, הרי שבדומה לגופים ציבוריים, יש לה יכולות מיקוח גבוהות באשר לקביעת אופן ההתקשרות נוכח מעמדה ואין ספק בדבר פערי הכוחות בין הצדדים.

הגם שהתובעת לא קופחה מבחינת הזכויות הממוניות, אין להתעלם מכך שנמנעו ממנה זכויות אחרות, כגון אי תחולה של חוקת העבודה על הזכויות העודפות בה, ובכלל זה הזכות לייצוג ארגוני וכן היעדר אפשרויות קידום ואפשרויות לגשת למכרזים. בנוסף, הפסידה זכויות רבות הנובעות מעצם העבודה בגוף ציבורי גדול. כך למשל לא הייתה לה אפשרות ניצול ימי חופשה, מחלה, בחירה והצהרה, זכויות אשר שלילתן מתעצמת לנוכח מצבה הרפואי ונכותה. בנוסף, נמנעו ממנה הזכות להשתתף במכרזים, ליהנות מייצוג ארגוני ולקיום שימוע מסודר, וקבלת הודעה מוקדמת, כעובדת בסיום העסקתה.

- מאידך - התובעת מגמישות בשעות העבודה, מאי כפיפות למגבלות נוספות הנובעות מן הדין המשמעותי ומחובת קבלת אישור לצורך ביצוע עבודה נוספת.

- לבסוף נשקל ההיבט ההרתעתי – שמטרתו להרתיע עיריות מעקיפת תקינה ודרכי קבלה במכרזים באמצעות העסקה של קבלנים עצמאים.

"אין כל רלוונטיות בהתאם לפסיקה לכך שהמערער מכיר את ההבדלים בין שכיר לעצמאי, או לכך שלא ביקש במהלך השנים את שינוי מתכונת העסקתו."